

Riktlinjer modersmålsundervisning – Grundskola och anpassad grundskola

Danderyds kommun

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare	Styrdokumentnummer
UN 2024/0307	2024-06-12, § 37	Utbildningsnämnden	Chef enheten för flerspråkighet	DK 2024:26

Dokumentets syfte

Riktlinjerna grundar sig i skollagstiftningen och fastställer ramar för modersmålsundervisning för elever i grundskola och anpassad grundskola i Danderyds kommun.

Dokumentet gäller för

Riktlinjerna för modersmålsundervisning gäller skolformerna grundskola och anpassad grundskola och omfattar elever både i Danderyds kommunala skolor och i de fristående skolor belägna i kommunen, som följer den svenska läroplanen.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Modersmålsundervisning för elever i grundskola och anpassad grundskola i Danderyds kommun	3
Modersmål, förstaspråk	3
Modersmålsundervisning i minoritetsspråk	3
Modersmålsundervisning	4
Prövning	5
Lästips	5

Modersmålsundervisning för elever i grundskola och anpassad grundskola i Danderyds kommun

Syftet med undervisningen i ämnet modersmål är att eleverna utvecklar kunskaper i och om sitt modersmål. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar språkutveckling och lärande inom olika områden. Skolformen och elevens bakgrund avgör om eleven har rätt till, eller ska ha möjlighet att få undervisning på sitt modersmål.

Modersmål, förstaspråk

Modersmål är det eller de språk som ett barn lär sig först. Ett barn kan ha flera modersmål om föräldrarna har olika modersmål som är deras första språk.

Flerspråkiga barn i förskoleklassen ska ha möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål, men erbjuds inte modersmålsundervisning. Elever i grundskolan och anpassade grundskolan har rätt till modersmålsundervisning under de förutsättningar som anges i riktlinjerna.

Alla elever som går i en grundskola eller anpassad grundskola i Danderyds kommun har möjlighet att ansöka om modersmålsundervisning. Som framgår ovan omfattar erbjudandet elever i såväl kommunala skolor som i fristående skolor vilka undervisar enligt den svenska läroplanen.

För elever i någon av Danderyds skolor som är folkbokförda i annan kommun, finansieras modersmålsundervisningen av elevens hemkommun. På samma sätt kan andra kommuners skolor som har elever från Danderyd i modersmålsundervisning få ersättning för denna.

Om eleven inte själv kan ta sig till den skola där modersmålsundervisningen sker, är det vårdnadshavarna som ansvarar för transporten av eleven till och från den skolan. Danderyds kommuns riktlinjer för skolskjuts gäller.

Modersmålsundervisning i minoritetsspråk

Elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna har rätt till modersmålsundervisning i minoritetsspråket. De nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

När det gäller modersmålsundervisning i minoritetsspråken har elever en utökad rätt jämfört med vad som annars gäller för modersmålsundervisning. Det ställs inga krav på att språket ska vara elevens dagliga umgängesspråk i hemmet eller att eleven har grundläggande kunskaper i språket.¹

Huvudmannen är skyldig att anordna modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken även om endast en elev i kommunen ansöker

¹ 10 kap. 7 § 2 st. och 11 kap. 10 § skollagen (2010:800)

om undervisning i språket. Kravet på att det måste finnas en lämplig lärare gäller dock även för de nationella minoritetsspråken.²

Modersmålsundervisning får inte omfatta mer än ett språk för en elev. En romsk elev som kommer från utlandet kan dock få modersmålsundervisning i två språk, om det finns särskilda skäl.³

Minoritetsspråken har två kursplaner och en elev kan välja att läsa språket som ett första eller andra språk. Ett andraspråk anses vara det språk som barnet lär sig efter att helt eller delvis ha tillägnat sig ett förstaspråk.

Eleven har rätt att läsa minoritetsspråk som språkval.⁴

Modersmålsundervisning

Det framgår i skollagen⁵ att elever i grundskola och anpassad grundskola ska erbjudas modersmålsundervisning om vissa förutsättningar är uppfyllda. En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

- språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
- eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Huvudmannen är också skyldig att erbjuda elever som är adoptivbarn och har ett annat modersmål än svenska modersmålsundervisning, även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Eleven måste dock ha grundläggande kunskaper i språket.⁶

Modersmålsundervisning får anordnas som språkval i grundskolan och specialskolan, som elevens val⁷, inom ramen för skolans val, eller utanför den garanterade undervisningstiden.⁸ I Danderyds kommun sker modersmålsundervisning utanför den garanterade undervisningstiden. Eleven erbjuds modersmålsundervisning under högst 9 år, vilket ökar möjligheterna för eleven att använda betyget för att söka gymnasieskola. En elev som får modersmålsundervisning får fortsätta att delta i undervisningen, även om språket skulle upphöra att vara dagligt umgängesspråk för eleven.⁹

Huvudmannen är skyldig att anordna modersmålsundervisning om

- **minst fem** elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning och

² 5 kap. 10 § 2 st. skolförordningen (2011:185)

³ 5 kap. 9 § skolförordningen (2011:185)

⁴ 9 kap. 6 § p. 1, skolförordningen (2011:185), istället för till exempel franska, tyska eller spanska som normalt erbjuds som språkval

⁵ 10 kap. 7 § och 11 kap. 10 § skollagen (2010:800)

⁶ 5 kap. 7 § skolförordningen (2011:185)

⁷ Riksdagen har fattat beslut om ändringar i skollagen som innebär att elevens val tas bort i grundskolan från och med höstterminen 2024, Lag (2023:943) om ändring i skollagen (2010:800)

⁸ 5 kap. 8 § skolförordningen (2011:185)

⁹ 5 kap. 12 § skolförordningen (2011:185)

- det finns en lämplig lärare.¹⁰

För att uppfylla kravet på en lämplig lärare finns möjlighet för huvudmannen att använda fjärrundervisning i modersmål och för att ge elever studiehandledning på modersmålet.¹¹

Svenskt teckenspråk beviljas i Danderyds kommun på samma grunder som andra modersmål.

Prövning

Det är möjligt för elever att göra s.k. prövning¹² i ämnet modersmål. Det är rektorn som beslutar om prövning efter ansökan från vårdnadshavarna och om förutsättningarna för prövning i ämnet modersmål är uppfyllda. En förutsättning för prövning är att huvudmannen erbjuder det önskade språket inom ramen för ämnet modersmål. Bestämmelserna om betygssättning i 3,10 och 11 kapitlet skollagen (2010:800) gäller i tillämpliga delar även i fråga om prövningen. En prövning är förenad med en avgift på 500 kr.

Lästips

Ytterligare information om modersmålsundervisning finns tillgänglig på Skolverkets webbplats.¹³

¹⁰ 5 kap. 10 § skolförordningen (2011:185)

¹¹ 21 kap. skollagen (2010:800) samt 5 kap. 4 § och 5 a kap. skolförordningen (2011:185)

¹² 3 kap. 21 § skollagen (2010:800). Prövning innebär en möjlighet att få visa sina kunskaper och få en ny objektiv bedömning, som kan resultera i ett annat betyg än det ursprungliga. Närmare bestämmelser om prövning finns i 10 och 11 kapitlet skollagen (2010:800) samt i 5 kapitlet Skolförordningen (2011:185)

¹³ <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/ratt-till-modersmalsundervisning> (länk hämtad 2024-05-14)